

336.71 (Ч97.1)

ЗАКОН о НАРОДНОЈ БАНЦИ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ОД 17 ЈУНА 1931 ГОДИНЕ

СА ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ПРЕМА
УРЕДБИ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА
ТОГА ЗАКОНА М.С.БР. 1202

ОД 14 СЕПТЕМБРА 1940 ГОДИНЕ

ШТАМПА ДРЖАВНЕ ШТАМПАРИЈЕ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ
БЕОГРАД 1940

ЗАКОН

о

НАРОДНОЈ БАНЦИ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ОД 17 ЈУНА 1931 ГОДИНЕ

СА ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ПРЕМА
УРЕДБИ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА
ТОГА ЗАКОНА М.С.БР. 1202

ОД 14 СЕПТЕМБРА 1940 ГОДИНЕ

ЗМВ. бр.
34466

Закон о Народној банци Краљевине Југославије од 17 јуна 1931 године обнародован је у броју 137 - XLV Службених новина од 20 јуна 1931 године.

Уредба о изменама и допунама Закона о Народној банци Краљевине Југославије М.с.бр. 1202 од 14 септембра 1940 године обнародована је у броју 212 - LXXIII Службених новина од 16 септембра 1940 године.

МИ
АЛЕКСАНДАР I
ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ
КРАЉ ЈУГОСЛАВИЈЕ

На предлог Нашег Министра финансија, а по саслушању Претседника Нашег Министарског савета, прописујемо и проглашујемо:

ЗАКОН
о
НАРОДНОЈ БАНЦИ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ОДЕЉАК I
ФИРМА, ЦИЉ СЕДИШТЕ И ТРАЈАЊЕ

Фирма
Члан 1.

Народна банка Краљевине Југославије зваће се и од сада „Народна банка Краљевине Југославије“. Ниједан новчани завод нити банка у Краљевини не може унети у назив своје фирме речи „Народна банка“, ни саме ни заједно са другим речима.

Циљ

Члан 2.

Народна банка има за циљ:

- 1) да се, вршећи јавну службу у име државе, стара о новцу под условима утврђеним законом о новцу од 11 маја 1931 године, овим законом и законом о одобрењу уговора између државе и Народне банке, и да одржава стабилност и сигурност новца свима техничким средствима;
- 2) да одобрава и контролише краткорочне кредите потребне за привредни живот земље;
- 3) да пружи држави своју потпору у својству њеног благајника, и да јој одобрава привремене позајмице за потребе благајничке службе у периодима кад државни приходи не достижу за подмирење расхода.

Седиште

Члан 3.

Седиште Народне банке је у Београду. У осталим крајевима Краљевине Народна банка може имати своје филијале и агенције. Седиште филијала и агенција одређује, с обзиром на општи интерес, Министар финансија по споразуму с Народном банком. Он на исти начин одлучује о укидању филијала и агенција, ако би се за то указала потреба.

Трајање привилегије

Члан 4.

Трајање привилегије Народне банке утврђује се на 30 година, почев од 28. јуна 1931 до 28. јуна 1961 године у подне. Ако до 31. децембра 1956 године не буде законом регулисан положај Народне банке за време после 1961 године, привилегија Народне банке се продужује аутоматски за време од 5 година почев од 29. јуна 1961 године. Тако ће исто бити по истеку тога петогодишњег периода

ако се не донесе потребан закон пре 31. децембра 1961 године, и тако даље увек за период од пет година.

ОДЕЉАК II

Капитал и резервни фонд

Члан 5.

Банчин капитал износи 180,000.000.— динара подељен на 60.000 акција од по 3.000.— динара.

Капитал банчин се накнадно може повећати по споразуму између државе и Народне банке.

Члан 6.

Све акције гласе на име; пренос акција се може вршити само по одобрењу Народне банке.

Акције не могу гласити на име ни прећи у руке страних држављана.

Резервни фонд

Члан 7.

Народна банка има свој резервни фонд који служи за покриће евентуалних губитака.

За резервни фонд одбијаће се од чисте добити сваке пословне године најмање 5% и то пре поделе добити акционарима. Кад резервни фонд достигне суму од 300,000.000.— динара одбијање се више неће вршити, или може бити смањено. Ако Народна банка одлучи да повећа резервни фонд преко 300,000.000.— динара, од сваке суме која буде издвојена за резервни фонд, половина ће се припасти држави, а само друга половина ће се унети у резервни фонд.

ОДЕЉАК III

Банчини послови

Члан 8.

Народна банка може вршити само послове побројане у наредним члановима.

Члан 9.

Служба која се тиче новца:

- 1) издавање новчаница, у свему саобразно условима прописаним законом о новцу од 11 маја 1931 године;
- 2) стављање у промет ситног металног новца, у свему саобразно условима прописаним законом о новцу;
- 3) куповина и продаја злата, кованог и у полугама, у свему саобразно условима прописаним законом о новцу;
- 4) куповина и продаја за готово, у земљи и иностранству, девиза, новчаница, телеграфских дознака, чекова и других папира са роком од три месеца, рачунајући од датума куповине или продаје.

Члан 10.

Одобравање и контрола краткорочних кредита и послови који с тим стоје у вези:

1) Есконт и реесконт, куповина и продаја пословних меница са најмање три сигурна потписа и с роком не дужим од три месеца. У место једног потписа може се узети залога робе, вараната или хартија од вредности на које се одобравају зајмови, под условом да је та залога дата уредно до износа вредности поднетих меница.

Изузетно, Народна банка може есконтовати и пословне менице само са два потписа, а под условима које ће утврдити Управни одбор банчин;

✓ 2) есконт купона државних зајмова или зајмова гарантованих од државе, под условом да ти купони доспевају у року од три месеца;

3) есконт и реесконт, куповина и продаја земљорадничких меница са најмање три сигурна потписа и са роком не дужим од девет месеци, под условом да су те менице издате за потребе производње и да ни у ком случају не престављају имобилизацију, а осим тога да су поднете Народној банци преко Привилеговане аграрне банке или

Савеза земљорадничких задруга. Укупан износ тих меница, есконтованих или купљених, не може никад износити у лисници банчиној више од 25% укупног износа свих пословних меница есконтованих или купљених од Народне банке, које она има у лисници;

4) издавање чекова, банкарских налога, кредитних писама, по наредби или на доносиона, плативих по виђењу у главном седишту или у филијалама банчиним;

5) вирмани, путем телеграма или писама;

6) примање улога, без интереса по текућем или жиро рачуну са исплатом на захтев или са отказом, и издавање чековских књижица онима на чије име ти рачуни гласе. Народна банка мораћи ће плаћати интерес држави на новац добијен страним зајмовима;

7) дужност агента или кореспондента банака у Краљевини Југославији или страних банака;

8) одобравање зајмова на најдужи рок од три месеца на залогу следећих вредности:

а) злата, кованог или у полугама, са интересном стопом коју слободно утврђује Народна банка;

б) државних обvezница и свих других обvezница, под условом да те обvezнице буду котиране на некој југословенској берзи, да престављају пупиларну сигурност, и да зајмови не премашају 75% берзанске вредности тих обvezница. Интересна стопа за ове зајмове на залогу биће најмање за 1% већа од есконтне стопе;

в) вараната које издају јавна складишта Краљевине Југославије и који гласе на динаре, под условом да имају два сигурна потписа и да су плативи у земљи најдаље за три месеца. Управни одбор банчин одредиће складишта чије варанте Банка може примати као залогу, и утврдиће тако исто врсту робе за коју издати варанти могу бити примани као залога. Ниједан зајам не може премашати 60% вредности робе у моменту одобрења зајма. Управни одбор одредиће проценат за сваку

врсту робе. Минимална интересна стопа за зајмове на варанте биће есконтна стопа за пословне менице с роком од три месеца.

Укупан износ зајмова на залоге, предвиђених у алинеји б. и зајмова на варанте, предвиђених у алинеји в., не може ни у ком случају премашати 20% лиснице Народне банке.

Укупан износ исплаћених или одобрених кредита, било путем есконта било путем зајмова на залоге, једном истом лицу, не може ни у ком моменту премашати двадесети део укупног износа кредита одобрених од Народне банке путем есконта и на залоге, осим кад то одобри Управни одбор банчин одлуком донетом са већином од две трећине присутних чланова;

9) примање на чување новца, хартија и других предмета од вредности;

10) наплате у земљи и на страни.

Члан 11.

Благајничка служба за државу и одобравање позајмица држави

1) Народна банка ће вршити бесплатно на целој територији благајничку службу за државне установе; она ће бесплатно вршити исплате које изискује служба државног дуга у земљи и у иностранству; вршиће емисије државних зајмова и зајмова других јавних установа; примаће расположиву готовину Главне државне благајне која премаша текуће потребе;

2) у циљу олакшања уредног плаћања државних расхода у периодима кад расходи премашују приходе, Банка ће чинити Главној државној благајни привремене позајмице без интереса до висине од највише 600,000.000.— динара. Ове позајмице морају бити враћене у најкраћем могућем року а најдоцније до 31. децембра сваке године; ни у ком случају оне не могу бити пренете из једне године у наредну годину.

Члан 12.

Остали послови

Народна банка је овлашћена:

1) да до висине капитала и резервног фонда купује државне обvezнице и друге хартије од вредности са сталним приходом, и на залогу којих се могу одобравати зајмови; ✓

2) да, у циљу регулисања укупног износа обавеза по виђењу, може мобилисати, у целини или делимично, обvezнице Главне државне благајне, које претстављају остатак ранијих позајмица држави, у облику хартија од вредности са роком од највише три месеца, које носе интерес а које би преузеле банке и друге новчане установе. Износ и начин сваке емисије утврдиће Управни одбор Народне банке; ✓

3) да има рачуне, да добија кредите у иностранству, и да их искоришћује за послове предвиђене у члану 9 овог закона;

4) да суделује у свима међународним организацијама створеним у циљу сарадње између емисионих банака, а да учествује у капиталу Банке за међународне обрачуне; да код тих установа реесконтује своју лисницу пословних меница ради добијања кредита предвиђених у претходној алинеји;

5) да прима улоге страних емисионих банака и Банке за међународне обрачуне; да те улоге пласира било у пословне менице и друге краткорочне вредности било као улоге с интересом код домаћих банака. Ниједан посао ове врсте не може бити закључен на дужи рок од три месеца;

6) да реесконтује, под условима утврђеним статутима, пословне менице и вредности купљене саобразно алинеји 5 и да даје свој жиро за све послове поменуте у тој алинеји.

Члан 13.

Сви послови који нису обухваћени члановима 9, 10, 11 и 12 овога закона су забрањени, с тим, да ако би такви послови ипак били предузети,

накнада евентуалне штете пада на Банку, не отклањајући тиме одговорности по општим законским прописима.

Напосе (с тим да следеће забране нису лимитативне), забрањено је Народној банци:

1) да даје гаранције за државне бонове и друге државне обавезе као и за зајмове других јавних установа;

2) да одобрава Влади, непосредно или посредно, друге позајмице осим оних које су предвиђене у члану 11 алинеји 2;

3) да одобрава зајмове, непосредно или посредно, бановинама, општинама, или другим управним јединицама;

4) да есконтује исправе створене споразумом између потписника а које немају за предмет пословне операције;

5) да учествује у пољопривредним, трговачким или индустријским предузећима осим у онима која имају за циљ израду новчаница;

6) да одобрава хипотекарне зајмове или да закључује уговоре који имају исто дејство, или да одобрава зајмове на залоге на дужи рок од онога предвиђеног у чл. 10;

7) да купује непокретна имања, осим у случају предвиђеном у члану 14, или у колико би то било потребно за њен смештај или за станове за њено особље;

8) да купује своје сопствене акције или акције ма које друге банке или друштва, изузев акција Банке за међународне обрачуне.

ОДЕЉАК IV

Обезбеђења и повластице Народне банке

Члан 14.

За обезбеђење својих сумњивих потраживања Народна банка може преузети непокретности и покретности дужникова у виду залоге или пре-

носа. Тако прибављена добра морају бити пројата у најкраћем могућем року, а у сваком случају најдаље у року од три године дана.

Члан 15.

Сваку залогу дату Народној банци као гаранцију зајма по есконту или на залогу може Банка одмах продати ако зајам не буде исплаћен о року, с тим да није дужна опомињати дужника нити од суда тражити претходно да одобри продају. Залога обезбеђује главницу дуга, интерес и све трошкове проузроковане продајом залоге или извршењем гарантије.

Члан 16.

Народна банка мора тражити о року наплату свих својих потраживања.

Надлежни судови доносиће у најкраћем могућем року пресуде по свима споровима поведеним од Народне банке за наплату или приликом наплате њених потраживања.

Надлежне власти за извршење пресуда слаће хитно Народној банци у овереном препису списак пописаних или узабрањених ствари.

Члан 17.

Продаја било покретног било непокретног имања банчиног дужника огласиће се трипут у Службеним новинама. Од дана последњег огласа у новинама до дана продаје не сме проћи више од 30 ни мање од 10 дана.

Осим тога, продаја ће се и нарочито саопштити Банци у сваком случају, а дужнику, повериоцима обезбеђеним и смесничарима само онда, ако ова лица имају стално место становља у Краљевини, тако да им се може саопштити кад је продаја одређена, или ће се место њих саопштити њиховим заступницима са сталним местом становља у Краљевини, ако су та лица своје заступнике на време власти именовала.

Члан 18.

Банка има право да се за своја потраживања наплати првенствено из вредности код ње депонованих или заложених, или које се ма по ком основу нађу у њеном притехању, и то без интервенције суда.

Члан 19.

Права и повластице Народне банке за наплату њених потраживања извршују се и у случају смрти дужника као и у случају законске неспособности за управљање имањем, а исто тако у случају ако би се неко треће лице позивало на ма какво право или обезбеђење, па чак и ако би то треће лице било сопственик вредности или имања.

Члан 20.

Свако ко би хтео да стави обуставу или забрану на вредности (у новцу или у хартијама) које су код Банке депоноване, или на потраживања која се код Банке имају платити, треба да се обрати надлежном суду који ће моћи одобрити обуставу или забрану, али без штете по банчина права. Но Банка може, задржавајући своја права, депоновати суду вредности или суму потраживања на трошак сопственика или пријемника права.

Члан 21.

У случају кад сопственик код Банке депонованих вредности умре или падне под стечај, заступници наследника или стараоци масе дужни су да о томе извеште Банку преко суда и да јој доставе имена лица која могу располагати тим вредностима. Ако Банка о томе не би била извештена, она не одговара за штете које би могле настати за наследнике или повериоце.

Члан 22.

За све спорове било банчине против других лица било других лица против Банке надлежан је

Трговачки суд у Београду, односно суд са седиштем у месту у коме се налази банчина филијала.

То вреди и за обуставе и забране које би тражила Банка и њене филијале.

ОДЕЉАК V

Новчанице

Члан 23.

Осим покрића у злату и у девизама, предвиђеног законом о новцу од 11 маја 1931 године, Народна банка је обавезна да допуни покриће укупног износа својих обавеза по виђењу трговачким и финансијским вредностима добијеним путем послова предвиђених у члановима 9, 10, 11 и 12 овога закона. Изузетно, раније одобрени аванси држави остаће до њиховог потпуниотписа као допуна покрића.

Члан 24.

За изгубљене, поништене и украдене новчанице Народне банке нико не може стављати забрану нити тражити да му се за те новчанице издаду нове. Поцепане или оштећене новчанице Банка ће замењивати по прописима које буде издао Министар финансија по споразуму са Народном банком.

Члан 25.

Министар финансија, по споразуму са Народном банком, одлучује о повлачењу новчаница једног типа и о замени тих новчаница новчаницама другог типа.

Ради извршења такве одлуке Народна банка ће издати три објаве у Службеним новинама, тако да од једне до друге објаве прође најмање два месеца, којима ће позвати имаоце новчаница повучених из оптицаја да их поднесу за замену. По истеку три године од последње објаве новчанице повучене из оптицаја престају бити законско средство плаћања, те их Народна банка неће за-

менити. За износ новчаница које по истеку рока од три године не буду поднете за замену смањиће се оптицај новчаница; та вредност припада држави, која ће је употребити за смањење ранијих позајмица учињених јој од Народне банке.

Ималац новчаница повучених из оптицаја може их поднети Главној државној благајни која ће их исплатити и поништити.

Члан 26.

Фалсификовање новчаница и ситног новца, пуштање у промет лажног новца и уопште сва дела са циљем припреме израде, израде, припреме пуштања у промет и пуштања у промет лажних новчаница или лажног ситног новца, казниће се по одредбама Казненог законика.

ОДЕЉАК VI

ПОЧАСНА ПОВЛАСТИЦА, ОСЛОБОЂЕЊЕ ОД ДАЖБИНА, ПРИМЕНА НА БАНКУ ОПШТЕГ ЗАКОНОДАВСТВА

Почасна повластица

Члан 27.

Народна банка има право да на своме печату носи грб Краљевине.

Ослобођење од дажбина

Члан 28.

Имовина и приходи банчини ослобођавају се за време трајања привилегије свих пореза, такса и дажбина; исто тако ослобођени су од такса књиге и записници банчини, као и сви документи који служе за књижење у Банци и њеним филијалама и агенцијама.

Пошиљке новца између централе Народне банке, филијала и поједињих државних установа ослобођавају се поштарине.

Члан 29.

За време трајања привилегије, банчине зграде, било да су њена својина било да су узете под закуп, не могу бити реквириране ни од које власти, ни за какву потребу.

Примена на Банку опште законодавства

Члан 30.

Одредбе Трговачког законика о вођењу књига примењују се и на Банку, али Банка може у дневник убележавати само укупне износе по поједињим рачунима, а копије писама и детаље рачуна може држати на одвојеним листовима.

Књиге Народне банке и изводи из њих, потписани како буде одређено статутима, имаће силу јавних исправа.

Члан 31.

Све одредбе закона о акционарским друштвима које нису у противности са овим законом примењују се и на Народну банку, изузев члана 5 поменутог закона и осталих одредаба које су с тим чланом у вези.

ОДЕЉАК VII

НЕДЕЉНО СТАЊЕ, ТРОМЕСЕЧНИ ИЗВЕШТАЈ, БИЛАНС, ИЗВЕШТАЈИ, ОБЈАВЉИВАЊЕ СЛУЖБЕНИХ ИЗВЕШТАЈА

Недељно стање

Члан 32.

Осмог, петнаестог, двадесет другог и последњег дана сваког месеца Народна банка ће објавити у Службеним новинама потпун преглед својих послова у облику прописаном у додатку А. статута банчиних. Ово недељно стање треба да покazuје, поред осталих података, однос покрића у злату и девизама према укупном износу банчиних обавеза по виђењу, а такође висину есконтне стопе и стопе зајмове на залоге.

Тромесечни извештај

Члан 33.

Свака три месеца Народна банка ће објавити у облику билтена извештај о развоју главних ставова биланса, и о новчаној, финансијској и привредној ситуацији земље.

Шестомесечни биланс

Члан 34.

Тридесетог јуна и тридесет првог децембра сваке године Управни одбор банчин утврђује биланс и објављује га у року од 20 наредних дана, пошто га одобри Надзорни одбор.

Биланс се саставља на следећи начин:

1) Покретности и потраживања се процењују по вредности на дан закључка биланса, а непокретности се процењују по куповној цени узетој као максимум;

2) управни трошкови, издаци на помоћи и друге социјалне сврхе, и амортизације се одбијају од бруто добити.

У исто време кад и биланс, сваке године се објављује, као додатак, упоредни преглед пословних резултата претходних пет година и године на коју се биланс односи.

Извештај

Члан 35.

Статути Народне банке одредиће облик и начин на који треба да буду састављени извештаји Управног и Надзорног одбора Народне банке.

Објављивање службених извештаја

Члан 36.

Недељно стање се објављује у Службеним новинама.

Годишњи биланс и рачун добитка и губитка објављују се у Службеним новинама, а извештаји

Управног и Надзорног одбора штампају се као посебне брошуре које се имају ставити на расположење акционарима у згради банчиној.

ОДЕЉАК VIII

Подела добити

Члан 37.

Од чистог добитка показаног у билансу на крају године одузима се прво предвиђени процент у члану 7 за резервни фонд.

Од остатка чистог добитка добијају акционари дивиденду највише до 8% капитала.

Вишак који би остао после те поделе припада држави.

Добит која припада држави употребиће се за отпис ранијих аванса учињених држави.

Члан 38.

Плаћање дивиденде акционарима врши се у роковима и под условима које одреде банчини статути.

Члан 39.

Дивиденда, исплата које не буде тражена за пет година почев од дана утврђеног за њено плаћање, застарева. Та дивиденда ће припасти држави и употребиће се за отпис остатка ранијих позајмица држави.

ОДЕЉАК IX

Извршни комитет, Управни одбор, Надзорни одбор, надзор Владин, Збор акционара

Члан 40.

На челу Народне банке стоји Гувернер кога помажу два вице-гувернера. Они сачињавају заједно са три друга члана Управног одбора Извршни комитет Народне банке.

Банком управља Управни одбор коме претседава Гувернер.

Надзор над Банком врши Надзорни одбор.
Надзор над Банком, у име Краљевске Владе,
врши Владин Комесар.

Збор акционара Народне банке је претставник акционара.

Гувернер и вице-гувернери

Члан 41.

Гувернер и два вице-гувернера Народне банке морају бити држављани Краљевине Југославије. Морају становати у Београду. За време трајања њихове службе они морају посветити сву своју активност Народној банци. Не могу бити у државној нити самоуправној служби као активни службеници, ни бити чланови Управног одбора ма које банке или акционарског друштва у опште, ни водити ма какву радњу или посао. Ако приликом њиховог наименовања постоји ма који од највећих узрока инкомпабилитета, Гувернер или вице-гувернер не може ступити на дужност. По истеку рока од месец дана после наименовања, Гувернер или вице-гувернер за кога постоји неки узрок инкомпабилитета, сматраће се да је одступио и на његово место биће именован други.

Ако активни државни чиновник буде постављен за Гувернера или вице-гувернера, време проведено у банци рачуна му се као време проведено у државној служби.

Ако пензионисани државни чиновник буде постављен за Гувернера или вице-гувернера, време проведено у банци не рачуна му се за накнадно повећање пензије.

Гувернер или вице-гувернер, који би на тај положај био постављен било као активни било као пензионисани државни чиновник, за време трајања његовог мандата нема право на принадлежности из државне касе.

Члан 42.

Гувернер и вице-гувернери се постављају Краљевским указом на предлог Министра финансија у споразуму са Претседником Министарског савета.

Члан 43.

Гувернер и вице-гувернери се постављају за време од шест година и могу бити поново именовани више пута. Њихову плату одређује Управни одбор Народне банке у почетку и за цео период од шест година.

Гувернер и вице-гувернери могу бити смењени Краљевским Указом на предлог Министра финансија у споразуму са Претседником Министарског савета.

Члан 44.

Гувернер је на челу Народне банке. Он претседава Извршном комитету, Управном одбору и Збору акционара. Он наређује извршење њихових одлука; подноси Збору акционара рачуне закључене од Управног одбора; стара се о примени одредаба закона о Народној банци, статута и правила.

Гувернер потписује сва акта која престављају обавезе за Народну банку али са премапотписом једног чиновника "банчиног" кога за то овласти Управни одбор. Гувернер може овластити вице-гувернере да потписују у место њега сва акта или документе. Гувернер може обуставити извршење одлука Извршног комитета и поднети их на решавање Управном одбору који се у том случају хитно сазива.

Обустављена одлука можи ће се извршити ако у року од 15 дана није о њој решавано.

Статути Народне банке ближе ће одредити законску надлежност Гувернерову коју могу и проширити.

Члан 45.

Вице-гувернери врше дужности које им одређују Гувернер и статути Народне банке. Кад је Гувернер спречен, у свима његовим дужностима заступа га први вице-гувернер, а кад је и он спречен, онда други вице-гувернер.

Извршни комитет

Члан 46.

Гувернер и вице-гувернери, заједно са три члана Управног одбора, које овај одређује у почетку сваке године образују Извршни комитет Народне банке. Извршни комитет доноси одлуке већином гласова, а у случају једнаке поделе гласова, глас претседника је претежан. Комитет управља свакодневним пословима бanchиним. Он испитује, прима или одбацује пријаве за одобрење зајмова по есконту или на залоге, и у случају кад пријаву одбаци подноси о томе извештај Управном одбору. Он контролише рад филијала и агенција и стара се о правилности њихова пословања.

Он поставља и смењује особље Народне банке, осим Главног директора и директора.

Он утврђује есконтну стопу и стопу зајмова на залоге, пошто о томе саслуша мишљење Управног одбора. Спрема буџет и рачуне Народне банке. Спрема предлоге правилника за унутарњу службу. Уопште, он припрема све предмете који се имају поднети Управном одбору и Збору акционара. Он преставља Народну банку у свима судским споровима, пошто Управни одбор донесе своју одлуку, и извршује све акте процедуре и предузима све мере за заштиту интереса бanchиних.

Управни одбор може доделити комитету и друга права.

Гувернер може обуставити извршење одлука Извршног комитета саобразно одредбама члана 44 овог закона.

Члан 47.

У случају кад Извршни комитет није потпун, због спречености за дуже време једног од члanova, Гувернер ће одредити једног другог члана Управног одбора да га привремено заступа у дужности.

Управни одбор

Члан 48.

Управни одбор Народне банке састављају: Гувернер, као претседник, два вице-гувернера и двадесет два члана. Чланови Управног одбора постављају се за период од шест година, а могу бити постављени више пута. Они морају бити држављани Краљевине Југославије упућени у трговинска, индустријска, финансијска и пољопривредна питања. Чланови Управног одбора постављају се Краљевским Указом на предлог Министра финансija у споразуму са Претседником Министарског савета и то дванаест члanova стално настањених у Београду, а остали из других крајева Краљевине.

Једанаест члanova Управног одбора морају бити акционари Народне банке.

Члан 49.

За време њиховог мандата чланови Управног одбора не могу бити у ма којој другој банци у својству директора, вице-директора или шефа одељења.

Највише пет члanova Управног одбора могу бити лица која су у државној или самоуправној служби као активни службеници.

Чланови Управног одбора добијају за свој рад самосталну годишњу награду.

Члан 50.

Управни одбор Народне банке се обнавља сваке три године са половином својих члanova. Тога ради којком ће се одредити за први пут који чланови Управног одбора треба да отступе по истеку три године.

Кад место једног члана Управног одбора буде упражњено, осим случаја обнављања, извршиће се накнадно постављење. Но, члану Управног одбора који тако буде постављен трајаће мандат само до краја шестогодишњег периода.

Члан 51.

Управни одбор се састаје једанпут месечно, али Гувернер га може сазвати увек кад се за то укаже потреба.

Кворум за пуноважно решавање састоји се од дванаест чланова. Одлуке се доносе већином гласова; у случају поделе гласова, претежан је глас Гувернера.

О решавању на седницама води се записник; мотиви донетих одлука излажу се укратко. Записник потписују сви присутни чланови.

Члан 52.

Управни одбор је надлежан да решава о свим пословима банчним изузев оних који су овим законом предвиђени за друге органе. Напосе, он одобрава буџет расхода Народне банке; одобрава правилнике за унутарњу службу; одлучује о парничама које банка треба да поведе или које се против банке поведу; решава о равнању, поставља и смењује Главног директора и директоре. Одлучује о одлукама Извршног комитета, које је Гувернер обуставио, саобразно члану 44 овог закона. Статути Народне банке одредиће ближе остале услове под којима ће Управни одбор вршити своју дужност.

Надзорни одбор

Члан 53.

Надзорни одбор има седам чланова који морају бити југословенски држављани. Три члана Надзорног одбора постављају се Краљевским Указом за време од три године, на предлог Министра финансија у споразуму са Претседником Министарског савета, а четири члана бира збор акционара за време од три године.

Начин избора четири члана Надзорног одбора одредиће се банчним Статутима.

Надзорни одбор врши општу контролу над свима банчним пословима. Ради тога он има пра-

во да захтева да му се покажу све књиге и други списи. Све одлуке Извршног комитета или Управног одбора морају му се доставити. Надзорни одбор испитује биланс и подноси свој извештај годишњем Редовном збору акционара.

Статути Народне банке одредиће ближе остале услове под којима ће Надзорни одбор вршити своју дужност.

Заједничке одредбе за Гувернера, вице-гувернере, чланове Управног и Надзорног одбора

Члан 54.

Гувернер, вице-гувернери, чланови Управног и Надзорног одбора нису обавезни лично за обавезе банчине. Они су само одговорни за вршење своје службе.

Члан 55.

Укинут.

Владин Комесар

Члан 56.

Владин Комесар се поставља Краљевским Указом на предлог Министра финансија. Он има право да стане на пут сваком поступку који би био противан законима, статутима Народне банке, и њеним интересима, и општим интересима земље.

Владин Комесар је државни чиновник који има најмање ранг и принадлежности начелника министарства. Плата и остали додаци падају на терет Народне банке.

У случају спречености Комесара да за дуже време врши своју дужност, Министар финансија ће му одредити заменика.

Члан 57.

Владин Комесар има право да у свако време испитује стање банчних послова и да прегледа књиге и стање касе. Гувернер је дужан да му ста-

ви на расположење, увек кад он то затражи, тачан преглед стања Банке. Све одлуке Извршног комитета морају му се одмах доставити писмено. Но, одлуке о одобрењу кредита му се достављају само на његов писмен захтев и то под обавезом да саопштење држи као тајну.

Владин Комесар присуствује седницама Управног и Надзорног одбора и зборовима акционара. Он има право да узима реч да би изнео своје примедбе. Све одлуке Управног и Надзорног одбора достављају му се писмено.

Владин Комесар има право и дужност, било за време било после седнице или збора, да обустави извршење сваке одлуке или расправе коју сматра противном законима, банчиним статутима, њеним интересима, или интересима земаљским. О томе ће одмах известити Министра финансија.

Ако у року од 15 дана, од дана обустављања одлуке од стране Комесара, Министар финансија не саопшти Банци своју одлуку, обустава извршења од стране Комесара сматраће се да не важи више, а Народна банка ће моћи извршити обустављену одлуку.

Претставник Министра трговине и индустрије

Члан 58.

Министар трговине и индустрије има право тражити од Народне банке сва обавештења о пословима који се односе на њену кредитну политику, преко нарочитог претставника који би за то био специјално делегиран. Тада претставник мора бити државни чиновник.

Есконтни одбори

Члан 59.

Пословне менице које се поднесу на есконт испитују есконтни одбори. Број чланова ових одбора, као и начин њихова именовања, обим њихових дужности и њихова награда одредиће се статутима банчиним.

Збор акционара

Члан 60.

Збор акционара држи се сваке године у месецу марта најдоцније. Ванредни зборови акционара држе се увек кад се за то укаже потреба.

Начин сазива зборова акционара одредиће се статутима.

Сваких десет акција дају право на збору на један глас.

Збор акционара саслушава извештаје Управног и Надзорног одбора и завршне рачуне. Сваки присутни акционар може тражити обавештења о предметима у вези са овим извештајима односно рачунима и пословањем банчиним.

ОДЕЉАК X

Престанак концесије

Члан 61.

Концесија за службу Народне банке може престати пре истека утврђеног рока трајања привилегије само с пристанком државе, датим Краљевским Указом, на предлог Министра финансија, и на основу одлуке коју донесе, са већином од најмање три четвртине акционара који су узели учешћа у гласању, Ванредни збор акционара сазван специјално у том циљу.

Кворум за решавање сачињава број акционара који престављају најмање половину друштвеног капитала.

Члан 62.

По истеку периода за који је дата привилегија, ако концесија за службу Народне банке не буде обновљена, ни прећутно ни специјалним законом, донеће се нов закон којим ће се одредити услови под којима ће се убудуће вршити служба поверена Народној Банци Краљевине Југославије.

Члан 63.

У случају кад концесија престане, било пре било по истеку рока, приступиће се ликвидацији.

Ликвидаторе ће наименовати половину Министар финансија а другу половину Ванредни збор акционара.

Ликвидатори ће припремити предлог за уређење односа имајући у виду следеће принципе:

1) новчанице Народне банке представљају законски новац Краљевине;

2) подлога Народне Банке, као саставни део земаљске имовине и као основа новчаног система Краљевине, не може бити унета у активу за поделу;

3) за покриће обавеза по виђењу имају се наменити: а) остатак ранијих позајмица држави; б) остатак у то време привремених позајмица Главној државној благајни; в) најликвиднији ставови активе;

4) из расположивог остатка активе ће се затим исплатити: а) друштвени капитал; б) фондови који припадају акционарима;

5) остатак активе ће се поделити између државе и акционара по размеру: 60% држави и 40% акционарима;

6) по истом размеру (60:40) поделиће се и резервни фонд образован у смислу чл. 8 уговора између државе и Народне банке од 13. јуна 1931 године и допуњаван у смислу чл. 7 овог закона, као и сви други фондови који не би били образовани искључиво из чисте добити акционара.

Члан 64.

Предлог за ликвидацију биће поднет Ванредном збору акционара сазваном специјално у том циљу. Краљевским Указом, на предлог Министра финансија, одредиће се дефинитивно све што се тиче ликвидације. У случају спора насталог приликом ликвидације може се подићи тужба Државном савету, о чему треба да донесе одлуку Ван-

редни збор акционара са већином од $\frac{2}{3}$ присутних чланова. По тако поднетој тужби Државни савет решава у општој седници.

ОДЕЉАК XI

Уништај банчинах акција и исправа

Члан 65.

Нестале акције Народне банке, купони, талони и остала исправе, које Народна банка издаје, могу се судски уништавати, по ниже изложеним прописима.

Односно несталих меница и чекова Народне банке вреде одговарајући прописи меничног закона и закона о чеку, оба од 29 новембра 1928 године.

Члан 66.

За уништај исправа Народне банке надлежан је Трговачки суд у Београду, а за исправе филијала надлежан је суд места у коме је филијала.

Члан 67.

Уништај код суда може тражити само власник исправе или његов законити заступник и то само онда ако исправа није већ пре тражења по закону застарела.

Акт којим се уништај тражи мора ово садржати:

1) препис исправе или главну њену садржину и њене битне ознаке, као што су: назив исправе, број, датум, вредност, име на кога исправа гласи, преносе пуне или бланко и т. д.;

2) опис догађаја или начина како је исправа нестала или како се мисли да се то десило;

3) доказе о власништву исправе и о начину како је исправа нестала. Ако тих доказа нема, молилац уништаја даће изјаву, да ће се на своје на воде заклети.

Члан 68.

Акт се мора поднети у два примерка.

Један примерак доставиће суд Народној банци на одговор. Банка ће одговорити у року од 10 дана. Било да Банка одговори или не одговори, по истеку овога рока, суд ће одредити рочиште.

Члан 69.

Суд ће решити да има места тражењу:

- 1) ако је Банка признала да постоји онаква исправа које се уништај тражи; и при том
- 2) ако је молилац уништаја своје наводе бар до вероватности доказао; или, уместо тога
- 3) ако молилац уништаја остане при изјави да ће заклетву положити, у ком ће случају суд под тим условом и издати решење, или
- 4) ако, уместо наведеног под 2 и 3 овог члана, сама Банка изјави да има места тражењу.

Решење ће суд и Банци доставити.

Члан 70.

Кад овако решење постане извршно (а ако је њиме досуђена молиоцу заклетва, кад се он закуне или му Банка заклетву опрости), суд ће издати оглас преко Службених новина да ће исправу уништити, ако се нико други за њеног власника не појави у року који се за то оставља. Оглас ће се трипут у Службеним новинама штампати.

Члан 71.

Кад се уништавају акције, суд ће о томе извести и Народну банку.

Народна банка ће сваки пут кад се сазива збор акционара на kraју позива или одмах испод позива изложити, за које се бројеве акција код суда тражи уништај, као и који су бројеви већ судски уништени.

Члан 72.

За акције рок за уништај је година и један месец, за купоне пет година и један месец, који се рачунају овако:

1) код акција кад је оглас трећи пут у Службеним новинама изишао;

2) код купона, за сваки купон од одређеног дана за његову исплату, било да је тај дан прошао било да није. Само у случају ако је тај дан прошао, овај рок не може бити краћи од 180 дана рачунајући од дана кад је оглас трећи пут у Службеним новинама изишао.

За талоне рок је годину дана, који се рачуна од дана, када се за њих може добити нов купонски лист, било да је тај дан прошао било да није. Само у случају кад је тај дан прошао, овај рок не може бити краћи од 180 дана, рачунајући од дана кад је оглас трећи пут у Службеним новинама изишао. У сваком случају при примању новога талона мора се Банци показати и акција уз коју он иде.

За све остale исправе рок је 180 дана, рачунајући од њихова рока, ако рок имају, а иначе од дана кад је оглас трећи пут у Службеним новинама изишао.

Члан 73.

Банка не може одрећи исплату купона због тога што је тражен њихов уништај, ако они још и коначно нису уништени. Тако исто не може одрећи ни издавање купонског листа на талон, који јој се поднесе, ако и он није коначно уништен. Напослетку не може банка одрећи исплату или издавање друге какве вредности по исправи, која јој се за то поднесе од кога било лица, које преносом пуним или бланко доказује да је оно власник исправе. Ово Банка пре коначног уништаја може учинити само онда ако је молилац уништаја израдио код суда и обуставу. Обустава се може тражити и од суда одобрити, само ако се испуне захтеви за тражење обуставе по Закону о грађанском судском поступку.

Члан 74.

Ако се у остављеном року појави неко као власник исправе, које се уништај тражи, и суду поднесе саму исправу или доказе да он исправу има, онда се прекида даљи рад по тражењу уништаја. Затим се прекида даљи рад о тражењу уништаја и о томе суд издаје решење молиоцу уништаја, Народној банци и појављеном власнику. Овим решењем молилац уништаја упућује се на парницу против појављеног власника, а исправа или доказ о њој враћа се појављеном власнику, ако молилац уништаја није одвојено израдио обуставу.

Члан 75.

Ако се у остављеном року нико на суду не појави као власник исправе — не поднесе исправу — онда молилац уништаја може захтевати да се исправа коначно уништи. У акту којим то захтева мора поднети:

1) извршно решење којим му је одобрен уништај;

2) сва три броја Службених новина у којима је изашао оглас о уништају;

3) уверење од Банке, да она није исплатила исправу, за коју се тражи уништај.

Члан 76.

Ако то не поднесе, или ако Банка већ буде исплатила исправу, суд ће захтев одбити.

Ако то поднесе, суд ће издати решење, да се исправа коначно уништава и кад решење буде извршно, огласиће то трипут преко Службених новина. Решење ће доставити и Банци.

Члан 77.

Кад решење о коначном уништају буде извршно, уништена исправа нема даље никакве вредности према Банци ма у чијим се рукама налазила, а молилац уништаја може после захтевати да му

Банка изда нову акцију и да му за друге уништене исправе, које нису акције, учини исплату или изда вредност.

На изданој новој акцији биће назначено, да је она издана уместо уништене, по чијем захтеву и по ком решењу.

Уз акцију Банка неће издавати молиоцу и купоне с талоном; него ако је молилац уз акцију уништио и купоне, Банка ће му купоне исплатити о року за уништај купона, а ако је уз акцију уништио и талон, Банка ће му издати даље купонски лист о року за уништај талона ако јој се тада поднесе и нова акција за тај талон.

Исто тако кад је уништен само талон, Банка ће о року за уништај талона издати нов купонски лист само ономе, који поднесе акцију од тога талона.

Члан 78.

Молилац уништаја, док се уништај не изврши, дужан је испуњавати све обавезе, које падају на имаоца оне исправе за коју је он тражио уништај.

Члан 79.

Ако молилац уништаја не захтева да се коначно униште купони за три месеца од како то може захтевати, или ако по коначно уништеним купонима не дигне дивиденду ни за три месеца, од како је извршно решење којим су купони коначно уништени, онда после тога нема права на тражење дивиденде по тим купонима.

Члан 80.

Све таксе и трошкове око уништаја сноси сам молилац уништаја.

Члан 81.

Уколико је по појединим меницама и чековима покренут поступак за уништај по ранијем закону о Народној банци, тај ће се поступак по том закону и довршити.

ОДЕЉАК XII

Статути Народне банке

Члан 82.

На основу овога закона издаће се статути Народне банке.

Они се имају поднети на одобрење Ванредном збору акционара, а потом на потврду Министру финансија.

ОДЕЉАК XIII

Уговор између државе и Народне банке

Члан 83.

Начин извођења стабилизације динара регулисаће се уговором који има бити одобрен законом, пошто се претходно с текстом уговора сагласи Збор акционара.

Прелазне одредбе

Члан 84.

Постављење Гувернера на начин и са условима предвиђеним у члановима 41, 42 и 43 овога закона извршиће се у року од 15 дана по истеку мандата садашњег Гувернера, који траје до 28 августа 1932 године.

Постављење два вице-гувернера на начин и са условима предвиђеним у члановима 41, 42 и 43 овога закона извршиће се одмах после првог Ванредног збора акционара, који ће се одржати по ступању на снагу овога закона.

Члан 85.

У року од месец дана по ступању на снагу овога закона одржаће се Ванредни збор акционара који ће извршити избор Управног и Надзорног одбора банчиног на начин и са условима предвиђеним у члановима 48 и 49 овог закона. До тога времена остаје у важности мандат чланова досадашњег Главног управног одбора, Управног и Надзорног одбора банчиног.

Томе Ванредном збору поднеће се на одобрење закључак књига и подела добити до 28 јуна 1931 године; он ће такође одлучити о разрешници Управном и Надзорном одбору за рад до тога времена.

Члан 86.

Одредба члана 46 овога закона о образовању и служби Извршног комитета ступа у важност одмах по постављењу и пријему дужности два вице-гувернера.

Дужности које су овим законом предвиђене за Извршни комитет отправљаће до избора новог Управног одбора банчиног органи којима су те дужности припадале по досадашњем закону и статутима банчиним, а у међувремену од избора новог Управног одбора па до образовања Извршног комитета, Гувернер заједно са четири члана Управног одбора које он одреди.

Члан 87.

Гаранције које је Народна банка дала пре ступања на снагу овога закона за разне обавезе државе и њених установа остају у важности све до измирења тих обавеза.

Члан 88.

Овај закон ступа у живот и добија обавезну снагу кад се обнародује у Службеним новинама.

ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ*)

§ 13

Измене статута Народне банке у смислу ове Уредбе прописаће Министар финансија. Доцније измене у статутима вршиће Министар финансија на предлог Управног одбора банке.

*) Прелазне одредбе из Уредбе М.С.бр. 1202 од 14 септембра 1940 године; — § 1 до § 12 ове Уредбе унесени су у односне чланове Закона о Народној банци.

§ 14

Мандат чланова досадашњег Управног одбора и Надзорног одбора банчиног трајаће до постављања новог Управног и Надзорног одбора.

§ 15

Одредба новог члана 37 Закона о Народној банци Краљевине Југославије (§ 2 ове Уредбе) о подели добити примењиваће се почев од 1 јануара 1941 године.

Завршна одредба

§ 16

Ова Уредба ступа на снагу на дан обнародовања у Службеним новинама. Од тога дана преостају важити сви прописи који су у супротности са њеним одредбама.

С.бр.
34466

Министарски савет, на основу чл. 1 Уредбе о изменама постојећих прописа и доношењу нових, а на предлог Министра финансија, прописује ову

УРЕДБУ

О ИЗМЕНИ ЗАКОНА О НАРОДНОЈ БАНЦИ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

§ 1

Пропис става 1 члана 34 Закона о Народној банци Краљевине Југославије мења се и гласи:

„Тридесетог јуна и тридесет првог децембра сваке године Управни одбор банчин утврђује биланс. Биланс, и, на крају године, рачун добитка и губитка, одобрава Министар финансија; они морају бити објављени у „Службеним новинама” најдаље за пет дана од датума Министрове решења”.

§ 2

Ова Уредба ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама”, а има се применити и при утврђивању, одобрењу и објављивању биланса и рачуна добитка и губитка Народне банке Краљевине Југославије за 1940 годину.

М.с.бр. 63
17 јануара 1941 године
у Београду

(Ова Уредба је објављена у „Службеним новинама” бр. 13 од 18 јануара 1941 године).